स्वच्छ र स्वतन्त्र पत्रकारिताको प्रतिक

नव जनचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

अभिनेता विपिन कार्की, छायांकार चिन्तन राजभण्डारीसहितले उपकरण व्यवसाय थालेका छन्। उनीहरूले "लाइट वेन्डर्स" नामक कम्पनीमार्फत प्रोडक्सन र छायांकन व्यवस्थापनका काम अघि बढाएका हुन्। श्याम खड्का र एरिस थापा समेत साझेदार रहेको यो कम्पनीले नेपालमा हुने फिल्म छायांकनका लागि ग्रीप ट्रक, लाइट लगायतका उपकरण उपलब्ध गराउनेछ। जसका लागि ३ वटा ग्रीप ट्र्याक तयार छन्।

आजको विचार...

करको... (दुई पेजमा)

श्रीमननारायण

आगामी भदौ २६ गतेदेखि प्रदर्शनमा आउन लागेको चलचित्र "बेहुली"को पहिलो गीत "दिलमा ठाउँ छ" सार्वजनिक गरिएको छ। शुक्रबार काठमाडौंको एक कार्यक्रम सहित गीत सार्वजनिक गरिएको हो। गीतमा चलचित्रका निर्मातासमेत रहेका संगीतकार अर्जुन पोखरेलको शब्द तथा संगीत छ भने अन्जु पन्त, प्रशान्त सिवाकोटी र रवि ओडको स्वर छ। गीतको भिडियोमा पारस बम ठकुरी, दिव्या रायमाझी, सुशान्त कार्की र कलाकार पदम तामाङ फिचर्ड छन्। यो गीत चलचित्रको प्रचारप्रसार र प्रवर्द्धनका लागि फरक स्वादमा तयार पारिएको बताए।

❐ वर्ष ३२ ❐ अंक १० ❐ २०८३ साउन १० गते आइतबार 26 July 2026, Sunday ❐ पृष्ठ संख्या ४ मूल्य रू ५/-

लुम्बिनी मेडिकलमा धमाधम कर्मचारी हटाइँदै

कानुनी प्रक्रियामाथि प्रश्न,व्यवस्थापन भन्छ– 'सबै कानुनअनुसार छ'

रामचन्द्र रायमाझी

पाल्पा, साउन ९/ जिल्लाको तानसेनस्थित लुम्बिनी मेडिकल कलेजमा नयाँ व्यवस्थापन आएपछि कर्मचारी हटाउने क्रम सुरु भएको छ । पुराना सेयर होल्डर बाहिरिएपछि नयाँ व्यवस्थापन पक्षले धामाधम कर्मचारी निकाल्न थालेको हो ।

पछिल्लो समय करिब एक दर्जनभन्दा बढी कर्मचारीलाई कुनै स्पष्ट कारण, पूर्वसूचना वा कानुनी प्रक्रिया पूरा नगरी सेवाबाट हटाएको स्रोतले जनाएको छ । यस विषयमा सामाजिक सञ्जालमा समेत व्यापक आलोचना हुँदै श्रम ऐनको पालना र कर्मचारी अधिकारबारे प्रश्न उठ्न थालेका छन् । पीडित कर्मचारीहरूले आफूहरूलाई दिनभरि नियमित काम गराएर घर

फर्किने बेलामा 'भोलिदेखि काममा नआउनुहोस्' भन्दै मौखिक रूपमा सेवाबाट हटाइएको बताएका छन् । बिहीबार दिनभरि नियमित रूपमा काम गराइएपछि कार्यालय प्रशासनमा बोलाएर 'भोलिदेखि काममा नआउनु' भन्ने मौखिक जानकारी दिइएको सेवाबाट हटाइएका कर्मचारी (नाम परिवर्तन) नवराज डुम्रेले बताए । "म विगत एक वर्षदेखि इमानदारीपूर्वक काम गर्दै आएको थिएँ । कुनै स्पष्टीकरण सोधिएन, कुनै पूर्वसूचना दिइएन, सफाइ दिने अवसर समेत प्रदान गरिएन । एक्कासी मौखिक रूपमा सेवाबाट हटाइनु श्रम ऐन र कानुनी प्रक्रियाविपरीत हो," उनले एजेडीसँगको कुराकानीमा गुनासो गरे । उनले श्रम ऐन २०७४ अनुसार कुनै पनि श्रमिकलाई मानसिव कानुनी आधार र तोकिएको कार्यविधि पुरा नगरी सेवाबाट हटाउन नपाइने व्यवस्था भए पनि अस्पताल प्रशासनले त्यसलाई लत्याएको बताए । डुम्रेले आफूलाई गैरकानुनी रूपमा सेवाबाट हटाइएको दाबी गर्दै उक्त निर्णय तत्काल फिर्ता लिन र साविककै पद तथा जिम्मेवारीमा पुनर्बहाली गर्न अस्पताल बोर्डसँग माग समेत गरेका छन् ।

-बाँकी अन्तिम पेजमा...

संक्षिप्त समाचार

रुसी क्षेप्यास्त्र हमला, १० जनाको मृत्यु

(रासस/एपी)

किभ, साउन ९ / युक्रेनको राजधानी किभ नजिक रक्षा उद्योगसम्बन्धी कार्यक्रम भइरहेको स्थानमा शुक्रबार भएको रुसी ब्यालिस्टिक क्षेप्यास्त्र आक्रमणमा कम्तीमा १० जनाको मृत्यु भएको छ भने करिब १०० जना घाइते भएका छन् । युक्रेनी अधिकारीहरूका अनुसार आक्रमण किभको केन्द्रबाट करिब २०-३० किलोमिटर टाढा बुचा जिल्लास्थित निजी सैन्य प्रशिक्षण केन्द्रमा भएको हो । घटनामा २७ वटा घर र ४४ वटा सवारीसाधनमा क्षति पुगेको छ । क्षेत्रीय सैन्य प्रशासनका कार्यवाहक प्रमुख रुस्लान ओलिइनिकका अनुसार आपत्कालीन उद्धार टोलीहरू घटनास्थलमा परिचालन गरिएका छन् । यो आक्रमण अमेरिकी रक्षा कम्पनी 'रेथियन'का वरिष्ठ प्रतिनिधिसँग युक्रेनी राष्ट्रपति भोलोदिमिर जेलेन्स्कीले भेटवार्ता गरेको भोलिपल्ट भएको हो । उक्त कम्पनीले युक्रेनलाई आवश्यक 'प्याट्रियट' हवाई प्रतिरक्षा प्रणाली उत्पादन गर्छ । आक्रमणपछि जेलेन्स्कीले 'प्याट्रियट' प्रणालीका लागि आवश्यक इन्टरसेप्टर क्षेप्यास्त्रको आपूर्तिलाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने बताएका छन् ।

गुल्मीमा अरिङ्गालले टोकेर एक युवकको मृत्यु

गुल्मी, साउन ९/ जिल्लाको सत्यवती गाउँपालिका-५ हँसरामा अरिङ्गालले टोकेर एक युवकको मृत्यु भएको छ । अरिङ्गाल पोल्ने क्रममा टोकेर घाइते भएका हसराका २२ वर्षीय पूर्णसिंह थामी मगरको मृत्यु भएको हो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका अनुसार साउन २ गते घरनजिकै कदमको रुखमा अरिङ्गाल पोल्ने क्रममा थामीलाई अरिङ्गालले टोकेको थियो । उनलाई उपचारका लागि लुम्बिनी मेडिकल कलेज एण्ड टिचिङ हस्पिटल, प्रभास (पाल्पा) पठाइएको थियो । त्यसपछि थप उपचारका लागि लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पताल, बुटवल लगिएको थियो । दुवै खुट्टा र दायाँ हातमा टोकी घाइते भएका उनको उपचारका क्रममा शुक्रबार राति मृत्यु भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय गुल्मीले जनाएको छ ।

कालीगण्डकी तटमा एक सय आठ तुलसी रोपण

गण्डकी, साउन ९/ धार्मिक महत्व बोकेको कालीगण्डकी नदी तटको निरयघाटमा हरिशयनी एकादशीका अवसरमा शनिबार बागलुङ नगरपालिका-४ स्थित निरयघाटलाई मानवसेवा धाम बनाउने उद्देश्यसहित १०८ तुलसी रोपण गरिएको छ ।

जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख अम्मरबहादुर थापा, बागलुङ नगरपालिकाका प्रमुख वसन्तकुमार श्रेष्ठ, मानवसेवा आश्रमका केन्द्रीय अध्यक्ष रामजी अधिकारीलगायतको उपस्थितिमा तुलसी रोपण गरिएको हो । भक्तजन र शुभेच्छुकहरूबाट प्रतिमठ रु १० हजार ५०० सहयोग लिई तुलसी रोपण गरिएको मानवसेवा धाम विकास समितिका सचिव युक्तप्रसाद सुवेदीले बताए । ऐतिहासिकस्थल निरयघाटलाई मानवसेवा धामका रूपमा विकास गर्न गुरूयोजना बनाएर काम

सुरू गरिएको मानवसेवा आश्रमका अध्यक्ष अधिकारीले बताए । बागलुङ नगरपालिका प्रमुख श्रेष्ठले निरयघाटलाई धार्मिक पर्यटनको केन्द्रका रूपमा विकास गर्न नगरपालिकाले मानवसेवा आश्रमसँगको सहकार्यमा योजनाबद्ध रूपमा पर्यटन प्रवर्द्धनका काम अगाडि बढाएको बताए ।

-बाँकी अन्तिम पेजमा...

पा.जि.हु.द.नं. ०५१/०५२ पा.जि.प्र.का.द.नं. १९/०५१/०५२

जनचेतना

सम्पादकीय

जलन उपचार केन्द्र बनाउन ढिला नगर

सामन्यतया: आगोको ज्वाला, तातो झोल पदार्थ, तातो वस्तुको सम्पर्कबाट हुने पोलाई, विद्युतीय झट्का र रसायनिक पदार्थ छोइएर हुने चोटहरुलाई 'जलन' भन्ने गरिन्छ । मुलुकमा हरेक वर्ष हजारौँ मानिस आगलागी, ग्यास विस्फोट, विद्युत् सर्ट, तातो पानी वा तेलका कारण जलनको सिकार हुने गरेका छन् । बालबालिका, महिला र वृद्धहरू विशेष जोखिममा पर्छन् । तर विडम्बना, यति ठूलो जनस्वास्थ्य समस्याका बाबजुद देशका अधिकांश स्थानमा विशेषज्ञ सेवा सहितको आधुनिक जलन उपचार केन्द्रको अभाव छ । यसले धेरै बिरामीले समयमै उपचार नपाउने, अपाङ्गता भोग्नुपर्ने वा ज्यानसमेत गुमाउनुपर्ने अवस्था सिर्जना गरेको छ । जलन सामान्य घाउजस्तो होइन । यसको उपचारका लागि विशेष दक्ष चिकित्सक, प्रशिक्षित स्वास्थ्यकर्मी, अत्याधुनिक उपकरण, संक्रमण नियन्त्रणको व्यवस्था र दीर्घकालीन पुन:स्थापना सेवा आवश्यक हुन्छ । यस्ता सुविधा सीमित अस्पतालमा मात्र उपलब्ध हुँदा दूरदराजका बिरामीले उपचारका लागि लामो यात्रा गर्नुपर्ने बाध्यता छ । उपचारमा भएको ढिलाइले बिरामीको अवस्था झन् जटिल बनाउने मात्र होइन, उपचार खर्च पनि अत्यधिक बढाउँछ । सरकारले स्वास्थ्य सेवामा समान पहुँचको कुरा गर्दै आएको छ । तर जलन उपचारजस्तो संवेदनशील क्षेत्रमा आवश्यक लगानी र पूर्वाधार निर्माणले अझै पर्याप्त प्राथमिकता पाएको देखिँदैन ।

विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनका अनुसार नेपालमा वार्षिक झन्डै ५५ देखि ६० हजार मानिस सानाठूला जलनको समस्याबाट प्रताडित हुन्छन् । यति ठुलो संख्यामा नागरिक अकालमै मृत्युको मुखमा पुग्ने, आजीवन अपाङ्गता वा विरूप भई बाँच्न विवश हुने गरेका छन् । यो विषय देशको जनस्वास्थ्य क्षेत्रका लागि ठुलो चुनौती बनेको छ । देशका सातै प्रदेशमा अत्याधुनिक र सुविधासम्पन्न जलन उपचार केन्द्र स्थापना र विस्तार अति आवश्यक भएको छ । जलन उपचार केन्द्रको स्थापना आफैँमा एक अत्यन्त जटिल, संवेदनशील र खर्चिलो स्वास्थ्य समस्या हो । हालसम्म पनि नेपालमा जलनको विशिष्टीकृत र भरपर्दो उपचार सेवा छैन । काठमाडौँमा वीर अस्पताल, कीर्तिपुर अस्पताल र सुषमा कोइराला मेमोरियल अस्पतालमा जलन उपचारको सीमित व्यवस्था छ । यो उपचारसेवा पर्याप्त छैन । पर्याप्त उपकरण, दक्ष प्लास्टिक सर्जन, समर्पित आइसियु शैया र विशेष जनशक्तिको कमी छ । गम्भीर जलनका बिरामीलाई विदेश लैजानुपर्ने बाध्यता छ । मोफसलमा कसैलाई गम्भीर जलन भएमा प्रारम्भिक उपचारसमेत नपाई काठमाडौँ लैजानुपर्ने अवस्था छ । कम्तीमा पनि प्रदेशस्तरमै आधुनिक जलन उपचार केन्द्र स्थापना गर्न सके हजारौँ नागरिकले समयमै गुणस्तरीय उपचार पाउने थिए । तसर्थ जलन उपचार केन्द्र निर्माणमा अब ढिलाइ गर्ने कुनै पनि बहाना स्वीकार्य हुन सक्दैन । त्यसतर्फ सरकारले ध्यान दिन जरुरी छ ।

Opinion @ Social Network

जरूरी छैन सबैले तिम्रो महत्व बुझ्नुपर्छ,
तराजुले पनि त केवल तौल नाप्छ, गुणस्तर होइन ।
(अनिल सुवेदीको फेसबुक स्टाटसबाट www.facebook.com/Anil.Subedi)

यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोष्ट गरिएका धारणाहरु राख्नेछौं । यसका लागि हाम्रो फेसबुक पेज www.facebook.com/shittalpati मा लगअन गर्न सक्नुहुनेछ ।

नवजनचेतना दैनिकको रुपमा तपाईसामु आईरहेको छ । यो पत्रिका अझ स्तरीय अनि पठनीय बनाउनको लागि तपाईहरुको अमूल्य सुझावहरुको हामीलाई अत्यन्तै जरुरी छ । पाठकवृन्द तपाईका सुझावहरु दिई हामीलाई सहयोग गर्नुहुन हामी अनुरोध गर्दछौं ।

नवजनचेतना दैनिक
भगवतीटोल तानसेन, पाल्पा

करको भारीले थिचिए नेपाली जनता

श्रीमननारायण

'करको दायरा विस्तार' जस्तो प्राविधिक र विशुद्ध अर्थशास्त्रको शब्दलाई सबैले बुझ्ने प्रश्न नै भएन तर जब स्कुलमा आफ्नो सन्तानको पढाइ शुल्क बुझाउन जाने अभिभावकले ३ प्रतिशत थप शैक्षिक कर तिर्नुपर्ने हुन्छ, एउटा बिरामीले अस्पतालमा उपचार गराउँदा अस्पतालमा बुझाउने खर्चमा तीन प्रतिशत थप स्वास्थ्योपचार खर्च तिर्नुपर्ने हुन्छ, गहना बिक्री गर्दा ०.५ प्रतिशत थप कर तिर्नुपर्ने हुन्छ, विद्युत्मा ५० युनिटभन्दा माथि खपत गर्दा थप कर तिर्नुपर्ने अवस्था आएको छ । विद्युत् शुल्क पनि नयाँ निर्धारण भएको छ । २१ प्रतिशत मूल्यवृद्धिको उपहार सरकारले यसअघि नै दिइसकेको छ । खाना पकाउने ग्यास, डिजेल र मट्टितेलमा मूल्यवृद्धि भइसकेकै हो । सरकारले परिवर्तनको अनुभूति गराउनमा कन्जुस्याइँ गरेको छ । पूर्वप्रधानमन्त्री डा.बाबुराम भट्टराईले वर्तमान सरकारको कार्यशैलीको आलोचना गर्दै भनेका छन् 'एकै चोटि धेरै चरा मार्न खोज्दा कुनै चरा पनि मर्दैनन् । ठूलो गाँस मुखमा हाल्दा घाँटीमा अड्किने खतरा हुन्छ । जेनजी विद्रोहको पृष्ठभूमिमा ठूलो जनअपेक्षासहित सत्तासीन नयाँ सरकारले एकै चोटि धेरैतिर हात हाल्नुभन्दा सुशासन र समृद्धिमै ध्यान केन्द्रित गर्नु राम्रो होला ।

अर्थशास्त्रको पढाइ गरेकाहरूलाई अर्थशास्त्री भनिन्छ । त्यसमा पनि अमेरिका, ब्रिटेन र अन्य पश्चिमा मुलुकमा अर्थशास्त्रको पढाइ गरेकाहरू स्वत: नै अत्याधिक विद्वान र अर्थशास्त्री हुने भए । विगत दुई दशकमा नेपालमा दुई ठूला विद्वानहरू अर्थमन्त्री भएछन् । पहिलो डा.बाबुराम भट्टराई र अहिले डाक्टर स्वर्णिम बाग्ले । दुवैजना पिएचडी विद्वान । डा.भट्टराई, माओवादीको एक दशक लामो सशस्त्र संघर्षबाट सत्तामा आएको पार्टीका अर्थमन्त्री थिए भने जेन-जी आन्दोलनको सफलतापश्चात् सत्तामा आएको रास्वपा सरकारका अर्थमन्त्री स्वर्णिम वाग्ले हुन् । दुवै अर्थशास्त्रीहरू प्रचण्ड बहुमत प्राप्त सरकारमा अर्थमन्त्री भए । डा.भट्टराई प्रचण्ड नेतृत्वको सरकारमा दोस्रो नम्बरका मन्त्री थिए भने डा.वाग्ले पनि बालेन साह सरकारमा बरियताको हिसाबले दोस्रो नम्बरका मन्त्री हुन् । डा.बाबुराम भट्टराई पनि जनतामाथि अत्याधिक कर लादेर नै सफल अर्थमन्त्री कहलिएका थिए । डा.स्वर्णिम वाग्ले पनि जनतामाथि नै अत्याधिक कर लादेर सफल अर्थमन्त्री बन्न चाहन्छन् तर अहिले जनताको क्रयशक्तिमा ह्रास आएको छ । जनताको आर्थिक हैसियत निकै कमजोर छ, सरकारको करनीति कार्यान्वयनमा आउन गाह्रो हुनेछ । बालेन सरकारले केवल अर्थशास्त्र पढेकालाई मात्रै होइन नेपाली जनता र नेपाली समाजलाई बुझेको व्यक्तिलाई अर्थमन्त्री बनाएमात्रै यस सरकारप्रति जनताको घट्दो विश्वास र समर्थनलाई रोक्न सकिन्छ । डा.भट्टराई अर्थमन्त्री भएपछि ठूलो आत्मविश्वासका साथ घोषणा गरेका थिए । 'सर्पजस्तो घिस्रिने होइन, भ्यागुतो जस्तो छलाङ मार्ने' आर्थिक नीति लागू गरिनेछ । त्यससँगै उनले अर्को चर्चित नारा दिएका थिए 'करको दायरा विस्तार गर्ने' । अहिले स्वर्णिम बाग्लेले पनि करको दायरा बढाउन घोषणा गरेका छन् । 'करको दायरा विस्तार' जस्तो प्राविधिक र विशुद्ध अर्थशास्त्रको शब्दलाई सबैले बुझ्ने प्रश्न नै भएन तर जब स्कुलमा आफ्नो सन्तानको पढाइ शुल्क बुझाउन जाने अभिभावकले ३ प्रतिशत थप शैक्षिक कर तिर्नुपर्ने हुन्छ, एउटा बिरामीले अस्पतालमा उपचार गराउँदा अस्पतालमा बुझाउने खर्चमा तीन प्रतिशत थप स्वास्थ्योपचार खर्च तिर्नुपर्ने हुन्छ, गहना बिक्री गर्दा ०.५ प्रतिशत थप कर तिर्नुपर्ने हुन्छ, विद्युत्मा ५० युनिटभन्दा माथि खपत गर्दा थप कर तिर्नुपर्ने अवस्था आएको छ । विद्युत् शुल्क पनि नयाँ निर्धारण भएको छ । २१ प्रतिशत मूल्यवृद्धिको उपहार सरकारले यसअघि नै दिइसकेको छ । खाना पकाउने ग्यास, डिजेल र मट्टितेलमा मूल्यवृद्धि भइसकेकै हो । सरकारले परिवर्तनको अनुभूति गराउनमा कन्जुस्याइँ गरेको छ । पूर्वप्रधानमन्त्री डा.बाबुराम भट्टराईले वर्तमान सरकारको कार्यशैलीको आलोचना गर्दै भनेका छन् 'एकै चोटि धेरै चरा मार्न खोज्दा कुनै चरा पनि मर्दैनन् । ठूलो गाँस मुखमा हाल्दा घाँटीमा अड्किने खतरा हुन्छ । जेनजी विद्रोहको पृष्ठभूमिमा ठूलो जनअपेक्षासहित सत्तासीन नयाँ सरकारले एकै चोटि धेरैतिर हात हाल्नुभन्दा सुशासन र समृद्धिमै ध्यान केन्द्रित गर्नु राम्रो होला । त्यसमध्ये देशभित्रै ८-१० लाख रोजगारी सिर्जनातिर ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्छ । वर्तमान सरकारको नयाँ करनीति जनविरोधी छ । राइडिङ सेयरिङवालाको ५ प्रतिशत थप सेवा शुल्क हुनेछ । सेयर वर्षभन्दा बढी होल्ड गरेर बिक्री गरेमा पुँजीगत लाभकर ७.५ प्रतिशत लाग्ने भएको छ । शेयर वर्षभन्दा कम अवधि बिक्री गरेमा पुँजीगत लाभकर १० प्रतिशत लाग्नेछ । घरजग्गाको पुँजीगत लाभकर तोकिएको छ । ५ वर्ष वा बढी स्वामित्व भए ७.५ प्रतिशत कर र ५ वर्षभन्दा कम भए १० प्रतिशत कर तिर्नुपर्नेछ । वार्षिक करयोग्य आय भएमा १० लाख रुपैयाँसम्मको आय भएमा १ प्रतिशत कर, १० लाख रुपैयाँदेखि १५ लाख रुपैयाँसम्म १० प्रतिशतसम्म, १५ लाख १ रुपैयाँदेखि २५ लाख रुपैयाँसम्म २० प्रतिशत कर, २५ लाख १ रुपैयाँदेखि ४० लाख रुपैयाँसम्म २७ प्रतिशत कर र ४० लाखभन्दा माथि आय भएमा २९ प्रतिशतसम्म कर तिर्नुपर्नेछ । शिक्षा, स्वास्थ्य र बिजुलीजस्तो जनताको न्यूनतम अथवा आधारभूत आवश्यकतामाथि पनि कर लागू गर्ने वर्तमान सरकारको कर नीति जनविरोधी छ । 'करको दायरा विस्तार' बारे एक नेपाली विद्वानले सम्झाए अनुसार व्यावहारिक रूपमा यसको अर्थ कर तिरेर साइकल किन्यो, साइकल किनेपछि घण्टी बजाएको कर, साइकल रोक्दा स्टयान्ड लगाएको कर र ट्युबमा हावा हालेको कर । अर्थात् जहाँ सकिन्छ, त्यहाँ करको पहुँच विस्तार गरेर राज्यको रकम असुली गर्नुलाई नै 'करको दायरा विस्तार' भनिएको हो । डा.बाबुराम भट्टराई पनि अर्थमन्त्री हुँदा यसरी नै करको दायरा विस्तार गरिएको थियो । उनले त युवाहरूलाई स्वरोजगार दिने नाममा लाखौं नेपाली युवाबाट दुई सय रुपैयाँको दरको पैसा जम्मा गराएका थिए । स्वरोजगार त टाढाको कुरा त्यो पैसा पनि फिर्ता भएन । बाबुराम भट्टराईको कर नीतिका कारण नेपालको अर्थतन्त्रले जुन बाटो समाएको त्यसको असर मध्यम वर्गको पलायन बढ्दैगयो, निजी पुँजी विदेशतर्फ प्रवाहित हुन थाल्यो, उद्योग-व्यवसायमा लगानीको उत्साह घट्दैगयो र अर्थतन्त्र आजसम्म पनि अपेक्षित रूपमा उठन सकेको छैन । माओवादीको एक दशक लामो सशस्त्र संघर्षमा चन्दा र अपहरण आतंक, बन्द, हड्ताल, चारैतिर असुरक्षा एवं त्रासका कारण चौपट्ट भएको नेपालको उद्योग-व्यापारलाई डा.बाबुराम भट्टराई अर्थमन्त्री भएपछि झन् कमजोर बनाइयो । येनकेन प्रकारेण भेन्टिलेटरमा रहेको नेपालको उद्योग-व्यवसायलाई नयाँ अर्थनीतिले झन् कमजोर बनाउनेछ । हरेक समस्या देख्ने बित्तिकै नयाँ कर थप्नु आर्थिक सुधार होइन, राजस्वको संकट बाटो खोज्नु हो । अत्याधिक करको बोझले उपभोक्ता घटाउँछ, निजी लगानी निरुत्साहित हुन्छ, उद्योगको लागत बढ्छ, अनौपचारिक अर्थतन्त्र फैलिन्छ र अन्तत: करको आधार नै साँधुरिन्छ । समृद्ध व्यवसायी, समृद्ध किसान, सम्मानजनक आम्दानी भएका मजदुर र क्रयशक्ति भएका उपभोक्ता बलियो भएमा मात्रै राज्यको राजस्व पनि दिगो रूपमा बढ्न सक्छ । त्यसैले करको दायरा विस्तार गर्नुभन्दा पहिले उत्पादनको दायरा बढाउनेतिर सरकारले ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्छ । अर्थशास्त्रमा एउटा चर्चित सिद्धान्त छ, समृद्ध अर्थतन्त्रले धेरै कर उठाउँछ तर धेरै कर उठाएर अर्थतन्त्र समृद्ध हुँदैन । राज्य कोष भर्ने सबैभन्दा सजिलो उपाय भनेको करको दर र दायरा बढाउनु हो तर सफल अर्थमन्त्रीको मापन त्यसबाट हुँदैन । सफल अर्थमन्त्री त्यो हो, जसले उत्पादन, लगानी, रोजगार, निर्यात र नागरिकको आय बढाउँछ । त्यसपछि स्वभाविक रूपमा कर संकलन बढ्छ । विवेकपूर्ण कर नीतिले हरेक वर्ष राज्यकोषलाई बलियो बनाउँछ र तर अत्याधिक करले करदातालाई निरुत्साहित पार्दछ । अर्थमन्त्रीलाई सफल त्यतिबेला मात्रै मान्न सकिन्छ जब नागरिकको आम्दानी बढ्छ, व्यवसाय विस्तार हुन्छ, नयाँ-नयाँ उद्योग खुल्छ, युवाले देशमै अवसर देख्छन अनि कर तिर्ने आधार स्वभाविक रूपमै फराकिलो हुन्छ । यदि करको बोझ असन्तुलित रूपमा बढाइयो भने त्यसको असर व्यवसायीमा मात्र सिमित रहँदैन । उद्योग-व्यवसायको लागत बढछ, त्यसको मार उपभोक्तामाथि सर्छ । किसानले आफ्नो उत्पादनको उचित मूल्य पाउन सक्दैन, मजदुरको रोजगारी र ज्यालामा दवाव पर्छ, नयाँ लगानी घट्छ र अन्तत: सम्पूर्ण अर्थतन्त्र नै सुस्त बन्नपुग्छ । भ्रष्टाचारको अन्तय र सुशासनको स्थापना गर्ने घोषित प्रतिबद्धतासहित भएको जेन-जी आन्दोलनको उद्देश्य चुनावपश्चात् दिशाहीन हुँदैगएको छ । मितव्ययिता अपनाएर सार्वजनिक खर्चमाथि रोक लगाउन सकिन्छ तर वर्तमान सरकारले तीन महिनामै ७५ अर्ब जति ऋण लिइसक्यो । सहकारीको बचत व्यक्तिले तिर्नुपरेमा राज्यकोषबाट तिर्ने काम भयो । मन्त्रीहरूको स्वकीय सचिव र निजी सचिवालयका कर्मचारीको तलब सरकारले तिर्नुपर्ने भएको छ । जनतालाई राहत दिने काम गरेको छैन । हिजोका कथित भ्रष्ट सरकारहरूको पालामा साढे तीन हजार रुपैयाँमा एक लाखसम्मको स्वास्थ्य बीमा गरिन्थ्यो तर अहिलेको सरकारले त्यसलाई बन्द गर्नेभएको छ । सम्पत्ति शुद्धीकरण र संगठित अपराध जस्ता मुद्दा सरकारले फिर्ता लिने भएपछि देश 'ग्रे लिस्ट'बाट बाहिर आउने अवस्था रहेन । रास्वपा सरकारको काम गर्ने शैलीमा परिवर्तन भएन भने देश कालो सूचीमा जाने अवस्था आउनसक्छ ।

-इहिमालयन डटकम

महत्वपूर्ण टेलिफोन

प्रहरी कार्यालय
बुटवल ०७१-५४०२२२
स.प्र.क्याम्प बुटवल ९७४७०४३४६९
बुटवल रामनगर ०७१-५४१२३३
भैरहवा ०७१-५२०१९९
अर्घाखाँची ०७७-५२११९९
गुल्मी ०७९-५२०१९९
परासी ०७८-५२०१९९
तौलिहवा ०७६-५६००९९
पाल्पा ०७५-५२०५३६, ५२०१९९
इप्रका रामपुर ०७५-६९१५१५

अस्पताल कार्यालय
लुम्बिनीसिटी अस्पताल ०७१-५५१५५७, ५५१५५८
लुम्बिनी अञ्चल अस्पताल ०७१-५४०२००, ५४०२०१
भिमअस्पताल भैरहवा ०७१-५२०१९३
मिसनअस्पताल पाल्पा ०७५-५२०१११, ५२०४८९
परिवार नियोजन संघ पाल्पा ०७५-५२०७२३
पाल्पा जिल्ला अस्पताल ०७५-५२०१५४
लुम्बिनी मेडिकल कलेज प्रभास ०७५-४११२०१
पिचन्द्र परासी ०७८-५२०१८८
भैरहवा आँखा अस्पताल ०७१-५२०२६५
अर्घाखाँची जिल्ला अस्पताल ०७७-५२०२५७
तम्घास जिल्ला अस्पताल ०७९-५२०१८८
तौलिहवा जिल्ला अस्पताल ०७६-५६०२००
सिद्धार्थबाल महिला अस्पताल ०७१-५४४४५०
बुटवल हस्पितल ०७१-५४६४३२
लुम्बिनी नर्सिङ होम ०७१-५४२६४१, ५४५६४१
रेडक्रस बुटवल ५४१००४
लायन्स आँखा उ. केन्द्र बुटवल ५४५८४५
मेडिटेक अस्पताल ५४९०७२
कान्तिपूर डेण्टल हस्पिटल ०७१-५४७८४०
आँखा अस्पताल पाल्पा:०७५-५२०३३३, ५२११७९
रामपुर अस्पताल: ०७५-४००१५४

एम्बुलेन्स न.
रोटरी क्लब बुटवल ०७१-५४४६००
लियो क्लब अफ बुटवल ०७१-५४५८९३
रेडक्रस भैरहवा०७१-५२०२६३
रेयुकाई भैरहवा ०७१-५२६६७३,९८४७०२२४६४
परासी ०७८-५२०१२५
रेडक्रस पाल्पा ०७५-५२०६००
रेडक्रस तौलिहवा ०७६-५६००१५
रेडक्रस अर्घाखाँची ०७७-४२०२७५, ४२०११७
रेडक्रस गुल्मी ०८९-५२०१६३
नेपाल परिवार नियोजन संघ ०७१-५४००८१
लुम्बिनी नर्सिङ होम प्रा.लि. ०७१-५४१६४१
नेपाल भारतमैत्री समाज मो. ९८४७०२५०९९
जनसेवा क्लब नयाँमिल ११५७०२१२४६
लुम्बिनी नि.व्या.संघ भैरहवा ६२१०५८
बनगाई क्लब बनगाई ०७६-६९०१०२
रेडक्रस देवदह ०७१-५७७०९९
लुम्बिनी मेडिकल कलेज ०७५-५२०८४०
बुटवल जेसिस ९८४७१२९९६४
न्यू एकता क्लव तानसेन : ०७५-५२२२००
परिवार नियोजन संघ पाल्पा : ९८४७१०२७६५
रामपुर टे.इन्स्टी.:९८५७०६२२४७,९८५७०६०५०४

दैनिक राशिफल

मेष : गल्ती सच्याउने मौका पनि पाउनुहुनेछ। मनमा धेरै कुराकानी खेल्नेछ।	**तुला** : एउटा राम्रो शब्दले उत्साह थप्नेछ। आफ्नो काम आफैं गर्नु राम्रो हुनेछ।
वृष : घरमा नयाँ योजना बनाउन सक्नुहुन्छ। खर्च गर्दा हात कस्नु राम्रो हुनेछ।	**वृश्चिक** : चाँडो निर्णय लिनुपर्ने अवस्था आउन सक्छ। नयाँ काममा फाइदा दिनेछ।
मिथुन : धेरै सोचेको विषयको उत्तर आफैं भेटिन सक्छ। धर्ममा मन रमाउनेछ।	**धनु** : फरक वातावरणमा रहने सम्भावना छ। कसैको भेट सम्झनलायक बन्न सक्छ।
कर्कट : काम सकिँदा ढुक्क महसुस हुनेछ। स्वास्थ्यलाई पनि बेवास्ता नगर्नुहोस्।	**मकर** : काम पूरा गर्ने सोच बन्नेछ। पैसाको हिसाब मिलाउने दिन पनि हो।
सिंह : बोलेको कुराले राम्रो प्रभाव छोड्नेछ। बेलुकातिर रमाइलो समय बित्नेछ।	**कुम्भ** : समस्या सजिलै हल गर्न सक्छ। धेरै बोल्नुभन्दा कामले चिनिनु राम्रो हुन्छ।
कन्या : काम मिलाउँदा दिन बित्नेछ। शरीरलाई आराम दिनु पनि आवश्यक छ।	**मीन** : अरूको कुरामा धेरै अल्झिनु आवश्यक छैन। घरमा रमाइलो बढ्नेछ।

कृषि

शत्रुजीवको जोखिम रोक्न कृषि उपज आयात गर्दा सरकारको सर्त

पछिल्लो समय नेपाल सरकारले देशको कृषि क्षेत्र, जैविक सुरक्षा र खाद्य प्रणालीलाई विदेशी तथा उच्च जोखिमयुक्त शत्रुजीवहरूको आक्रमणबाट सुरक्षित राख्न नाकामा विभिन्न कडा सर्तहरू लागु गर्दै आएको छ । यसैक्रममा प्लान्ट क्वारेन्टिन तथा विषादी व्यवस्थापन केन्द्रले जोखिम विश्लेषणका आधारमा चीनबाट आयात हुने ताजा आँपमा नयाँ र कडा प्रवेश सर्तहरू कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यसअघि नेपालमा केरा, आँप, खरबुजा, बदाम, धनियाँ, एभोकाडोलगायत विभिन्न खाद्यान्न तथा फलफूलहरूको आयातमा समेत यसरी नै नियमन तथा कडाइ गरिसकिएको छ । सरकारको यो कदमले आयातमा पूर्ण प्रतिबन्ध लगाएको भन्दा पनि सुरक्षित र व्यवस्थित व्यापार प्रणाली स्थापित गर्न खोजेको अधिकारीहरूको स्पष्टोक्ति छ । प्लान्ट क्वारेन्टिन तथा विषादी व्यवस्थापन केन्द्रका वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत प्रकाश पौडेलका अनुसार चीनबाट आयात हुने ताजा आँपमा नयाँ सर्तहरू गत मंगलबारदेखि औपचारिक रूपमा लागु गरिएको छ । नेपालमा हालसम्म नभएका र यहाँका रैथाने बालीनालीमा गम्भीर असर पुर्‍याउन सक्ने उच्च जोखिमयुक्त शत्रुजीवहरू देशभित्र प्रवेश गर्न नदिन यो कदम चालिएको हो । नयाँ मापदण्ड अनुसार चीनबाट आउने आँपमा विशेषगरी २७ भन्दा बढी खतरनाक शत्रुजीवहरूको जोखिम औँल्याइएको छ । यसरी पहिचान गरिएका जोखिमहरूमध्ये ८ वटा किरा तथा रोगलाई नेपाल राजपत्रमै प्रतिबन्धित सूचीमा राखिएको छ भने बाँकी नयाँ सम्भावित जोखिमका रूपमा पहिचान गरिएका छन् । पौडेलका अनुसार नेपालको आफ्नै विशिष्ट पारिस्थितिक प्रणाली रहेको छ र जब विदेशी किराहरू यहाँको नयाँ तथा अनुकूल वातावरणमा आइपुग्छन् । यस्ता हानिकारक किराहरू सर्वहारी प्रकृतिका हुने भएकाले एउटा बालीमा आश्रित किराले त्यो बाली नपाउँदा अन्य बालीहरू समेत सखाप पार्न सक्छन् । धनियाँ, एभोकाडो, बदाम वा आँपको माध्यमबाट भित्रिने यस्ता जीवहरूले किसानको खेतमा रहेका अन्य तरकारी, फलफूल तथा भण्डारण गरिएका अन्नबालीलाई समेत पूर्ण रूपमा नष्ट गर्न सक्ने खतरा रहन्छ ।

के के हुन नेपालका शत्रुजीवहरू ?

प्लान्ट क्वारेन्टिनले नियमन तथा निगरानीको सूचीमा राखेका नयाँ १९ वटा शत्रुजीवहरूमा कृषि प्रणालीका लागि अत्यन्त हानिकारक मानिने जीवहरू समेटिएका छन् । यी नयाँ जोखिमहरूमा हेमिस्फेरिकल स्केल, ज्याक बियर्डस्ले मिलिबग, प्यासनभाइन मिलिबग, पोमेग्रानेट स्केल, म्याङ्गो स्केल, क्याङ्कर अफ द आल्मन्ड, ब्राउन स्पट म्याङ्गो, निओफुसिकोकम म्याङ्गीफेरी, निओफुसिकोकम पार्भम, पेस्टालोटिओप्सिस क्ल्याभिस्पोरा, लासियोडिप्लोडिया ब्रासिलियन्सिस, लासियोडिप्लोडिया इरानियन्सिस, लासियोडिप्लोडिया स्युडोथियोब्रोमी, कोलेटोट्राइकम सियामेन्स, कोलेटोट्राइकम ट्रोपिकाले, कोलेटोट्राइकम एसियानम, कोलेटोट्राइकम कार्स्टी, कोलेटोट्राइकम क्विन्सल्यान्डिकम र म्याङ्गो ब्ल्याक स्पट रहेका छन् । यी सूक्ष्म जीवहरूको प्रवेशले निम्त्याउने खतरालाई ध्यानमा राख्दै सीमानाकामा विशेष सतर्कता अपनाइएको छ । क्वारेन्टिनका अनुसार नेपालको कृषि, जैविक सुरक्षा

तथा खाद्य प्रणालीलाई विदेशी शत्रुजीवबाट सुरक्षित राख्न यो नयाँ व्यवस्था जीवनमरणको सवाल बनेको कृषि विज्ञहरूको ठहर छ । एकपटक प्रतिबन्धित शत्रुजीव देशभित्र प्रवेश गरी स्थापित भएमा त्यसको नियन्त्रणमा ठूलो आर्थिक खर्च लाग्नुका साथै फलफूल उत्पादन र समग्र जैविक विविधतामा गम्भीर असर पर्नेछ । यसअघि प्लान्ट क्वारेन्टिनले चीनबाट ल्याइएको धनियाँ र युगान्डाबाट ल्याइएको एभोकाडोमा बजार अनुगमनका क्रममा गम्भीर प्रकृतिका रोगकिरा भेटेपछि यस्तै प्रकृतिका कडा सर्तहरू लागु गरेको थियो । त्यस्तै, भारतबाट आयात हुने केरामा देखिने पानामा रोग (टीआर-४) र आँपमा भेटिने हानिकारक विषादी तथा किराको जोखिमका कारण त्यसमा पनि नियमन कडा पारिएको छ । के छ कानुनी व्यवस्था ? नेपालको कृषि क्षेत्र र जैविक विविधतालाई बाह्य शत्रुजीवबाट जोगाउन देशमा बलियो कानुनी व्यवस्थाहरू क्रियाशील रहेका छन् । यस सन्दर्भमा बिरुवा क्वारेन्टाइन तथा संरक्षण ऐन, २०६४ र बिरुवा क्वारेन्टाइन तथा संरक्षण नियमावली, २०६६ ले प्रमुख आधारको रूपमा काम गरेका छन् । यी कानुनहरूले नेपालभित्र प्रवेश गर्ने बिरुवा, बिरुवाजन्य उपज तथा कृषि सामग्रीहरूको आयातलाई व्यवस्थित, सुरक्षित र वैज्ञानिक बनाउने जिम्मेवारी प्लान्ट क्वारेन्टाइन तथा विषादी व्यवस्थापन केन्द्रलाई प्रदान गरेका छन् । ऐनको दफा ७ मा प्रवेश अनुमतिपत्र सम्बन्धी विशेष व्यवस्था गरिएको छ, जसअनुसार कुनै पनि विदेशी मुलुकबाट कृषि उपज आयात गर्नुअघि अनिवार्य रूपमा प्रवेश अनुमतिपत्र लिनुपर्ने कानुनी बाध्यता छ । प्लान्ट क्वारेन्टाइन तथा विषादी व्यवस्थापन केन्द्रका वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत रोशन अधिकारीका अनुसार कुनै पनि नयाँ कृषि सामग्री आयात गर्दा अपनाइने सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण प्राविधिक प्रक्रिया शत्रुजीव जोखिम विश्लेषण हो ।जोखिम विश्लेषणपछि यदि जोखिम उच्च देखिएमा त्यस्ता जीवहरूलाई क्वारेन्टाइन शत्रुजीवको सूचीमा राखिन्छ र आयात गरिने सामग्रीमा ती जीवहरू पूर्ण रूपमा अनुपस्थित हुनुपर्ने सर्त राखिन्छ । वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत रोशन अधिकारीका अनुसार यो सर्त निर्यातकर्ता मुलुकको राष्ट्रिय बिरुवा संरक्षण संगठन (एनपीपीओ) ले अनिवार्य रूपमा प्रमाणित गर्नुपर्छ । निर्यातकर्ता देशले सामग्री पठाउँदा नेपालले तोकेका विशिष्ट सर्तहरू र शत्रुजीवहरूबाट मुक्त रहेको व्यहोरासहितको 'बिरुवा स्वच्छता प्रमाणपत्र' (फाइटोसेनिटरी सर्टिफिकेट) जारी गर्नुपर्ने हुन्छ । यसको अर्थ नेपालले आयातमा पूर्ण रोक लगाएको नभई आवश्यक न्यूनतम गुणस्तर र सुरक्षा मापदण्ड पालना गराउन खोजेको मात्र हो । माटोमा प्रत्यक्ष रोपिने वा उम्रिने सामग्रीमा शत्रुजीव सँगै आएर फैलिने सम्भावना अत्यधिक हुने भएकाले यस्ता प्रसारक सामग्रीको जोखिम विश्लेषण अति कडा हुन्छ । यद्यपि, उपभोगका लागि मात्र ल्याइने फलफूल वा तरकारीका हकमा पनि जोखिम शून्य भने हुँदैन, किनकि यस्ता सामग्रीहरू खेती हुने क्षेत्र वा माटोको सम्पर्कमा पुगेर स्थानीय बालीमा रोग सार्न सक्छन् । औद्योगिक कच्चा पदार्थका रूपमा ल्याइने सामग्रीहरू पनि बजारमा चुहिएर वा खेतबारीमा पुगेर महामारी निम्त्याउन सक्ने हुँदा क्वारेन्टाइन कार्यालयले त्यसको समेत सूक्ष्म आकलन गर्नुपर्ने हुन्छ । नेपालमा हाल करिब १० हजारभन्दा बढी प्रकारका कृषि तथा बिरुवाजन्य सामग्रीहरू विभिन्न मुलुकबाट आयात हुने गरेका छन् । यसैले केन्द्रले क्रमशः र प्राथमिकताका आधारमा वस्तुहरूको विश्लेषण गर्ने नीति अपनाएको छ । अधिकारीका अनुसार केन्द्रले करिब चारदेखि पाँच सय वस्तुहरूको जोखिम विश्लेषण सम्पन्न गरी आवश्यक सर्तहरू निर्धारण गरिसकेको छ भने बजारको माग र अनलाइन आवेदनका आधारमा यो सूची निरन्तर विस्तार भइरहेको छ । आयातकर्ताहरूको मागलाई वैज्ञानिक तवरले सम्बोधन गर्न यो चरणबद्ध प्रणाली अति आवश्यक छ । अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई सहज बनाउँदै जैविक सुरक्षालाई बलियो पार्न नेपालले 'राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली'को प्रभावकारी प्रयोग गरिरहेको छ । आयातकर्ताहरूले कुनै पनि कृषिजन्य सामग्री ल्याउनुअघि यसै डिजिटल प्रणालीमार्फत अनलाइन आवेदन दिनुपर्छ । आवेदन प्राप्त भएपछि प्राविधिकहरूले जोखिम स्तर र सर्तहरूको पुनरावलोकन गरी उपयुक्त देखिए अनलाइनबाटै प्रवेश अनुमतिपत्र जारी गर्छन् । सामग्री सीमा नाकामा आइपुगेपतबल आयातकर्ताले पुनः जाँचबुझका लागि अनुरोध गर्नुपर्ने हुन्छ र नाकामा खटिएका क्वारेन्टाइन अधिकृतहरूले प्रत्यक्ष रूपमा चलान गरिएका सामग्रीहरूको भौतिक निरीक्षण तथा परीक्षणको प्रक्रिया अगाडि बढाउँछन् । नाकामा गरिने निरीक्षणका क्रममा क्वारेन्टाइन निरीक्षकहरूले आयातित कन्टेनर वा गाडीबाट तोकिएको मापदण्ड अनुसार नमुना संकलन (स्याम्पलिङ) गर्छन् । संकलित नमुनाहरूलाई नाकाका प्रयोगशालामा प्राथमिक परीक्षण गरिने र शंकास्पद लक्षण देखिएमा विस्तृत परीक्षणका लागि केन्द्रीय प्रयोगशालामा पठाइने गरिन्छ । प्रयोगशालाको आधिकारिक प्रतिवेदन नआउन्जेलसम्म उक्त खेपलाई नाकामै सुरक्षित रूपमा होल्ड गरी राखिन्छ । परीक्षणको नतिजा सकारात्मक आएमा र तोकिएका सर्तहरू पूरा भएको पाइएमा मात्र सामग्रीलाई नेपाल भित्रिन अनुमति दिइन्छ । यदि हानिकारक वा प्रतिबन्धित शत्रुजीवको उपस्थिति भेटिएमा त्यस्तो सामग्री भन्सार बिन्दुबाटै फिर्ता पठाइन्छ वा कानुन बमोजिम नष्ट गरिन्छ ।

-रातोपाटी डटकम

सिँचाइमा प्रयोग हुने विद्युतको महसुल अनुदानमा रोक, कृषकलाई समस्या

व्यावसायिक कृषि प्रणालीलाई प्रोत्साहन गर्दै कृषि उत्पादन बढाउन स्थानीय तहहरूले दिँदै आएको सहुलियतपूर्ण अनुदान कार्यक्रममा संघीय सरकारले अंकुश लगाएको छ । अर्थ मन्त्रालयले स्थानीय तहहरूलाई विशेष निर्देशन पठाउँदै विद्युत् महसुल लगायतका शीर्षकमा बजेट खर्च नगर्न रोक लगाएपछि देशभरका किसान प्रत्यक्ष मारमा परेका छन् । संघीय सरकारको उक्त नीतिका कारण मोरङको रतुवामाई नगरपालिका लगायत सुनवर्षी र रंगेलीजस्ता छिमेकी पालिकाहरूले कृषकहरूलाई दिँदै आएको सिँचाइ विद्युत् महसुल अनुदान सुविधा पूर्ण रूपमा बन्द गरेका छन् । जसका कारण स्थानीय तहबाट सानो भए पनि राहत पाइरहेका ग्रामीण भेगका किसानहरू अब सिँचाइका लागि प्रयोग गर्ने विद्युत् महसुल सम्पूर्ण रूपमा आफैँ व्यहोर्न बाध्य भएका छन् । संघीय सरकारको अर्थ मन्त्रालयले स्थानीय तहहरूका लागि जारी गरेको निर्देशन तथा परिपत्रको बुँदा नम्बर (८) को उपबुँदा (ङ) मा स्थानीय तहले सञ्चालन गर्ने वितरणमुखी कार्यक्रममाथि स्पष्ट रूपमा प्रतिबन्ध लगाइएको छ । अर्थ मन्त्रालयका सचिव घनश्याम उपाध्यायद्वारा हस्ताक्षरित उक्त परिपत्र महालेखा परीक्षकको कार्यालय, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय योजना आयोग तथा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयलाई बोधार्थ दिइएको छ । 'ग्यास, साइकल, स्वास्थ्य बीमा शुल्क, विद्युत् महसुल भुक्तानी, ह्युमपम्प, साडी वितरण जस्ता वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नपाइने,' उक्त परिपत्रमा उल्लेख छ । अर्थ मन्त्रालयले खर्च कटौती र वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने भन्दै यस्ता अनुदान तथा राहत कार्यक्रमहरूलाई वितरणमुखीको सूचीमा राखेर भुक्तानी रोक्न निर्देशन दिएको हो । अर्थ मन्त्रालयको सोही निर्देशनलाई आधार बनाउँदै मोरङको रतुवामाई नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय सिजुवाले मिति २०८३/०४/०६ गते सार्वजनिक सूचना जारी गर्दै कृषि सिँचाइको विद्युत् महसुल र विपन्न नागरिकको स्वास्थ्य बीमा शुल्क भुक्तानी बन्द गरिएको जनाएको छ । 'नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको मिति २०८२/०६/०७ गते प्रकाशित विज्ञप्ति अनुसार नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८२/०६/०५ गतेको निर्णयानुसार ग्याँस, साइकल, स्वास्थ्य बीमा शुल्क, विद्युत् महसुल भुक्तानी, ह्युमपम्प, साडी वितरण जस्ता वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नपाइने भनी स्पष्ट परिपत्र प्राप्त भएको र सोही व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न निर्देशन प्राप्त भएको छ,' नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत डमरुबल्लभ बरालद्वारा हस्ताक्षरित सूचनामा उल्लेख छ । सोही परिपत्रको आधारमा रतुवामाई नगरपालिकाको मिति २०८३/०४/०४ गते बसेको नगर कार्यपालिकाको बैठकले श्रावण १ गतेदेखि लागु हुने गरी रतुवामाई नगरपालिकाले कृषि सिँचाइ मिटरको विद्युत् महसुल भुक्तानी गरिदिने व्यवस्था पूर्ण रूपमा बन्द गरिएको जनाएको छ । 'अब उप्रान्त सिँचाइ विद्युत् महसुल र विपन्न नागरिकहरूको स्वास्थ्य बीमा बापतको शुल्कसमेत सम्बन्धित स्वयंले प्रचलित नियमअनुसार भुक्तानी गर्नुहुन अनुरोध गरिन्छ,' पालिकाको सूचनामा उल्लेख छ । केन्द्रको निर्णय कार्यान्वयन गर्नु आफूहरूको कानुनी र प्रशासनिक जिम्मेवारी रहेको रतुवामाई नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत डमरुबल्लभ बराल बताउँछन् । नगरपालिकाले कृषि सिँचाइ महसुल शीर्षकमा मात्रै वार्षिक ५० लाखभन्दा बढी बजेट खर्च गर्दै आएको थियो । 'हामीले प्रति कृषक वार्षिक ६ हजार रुपैयाँसम्म महसुल तिरिदिने गरेका थियौँ । तर, आन्तरिक स्रोत नभएका पालिकाहरूले संघीय वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट यस्तो रकम खर्च गर्दा महालेखा परीक्षकको कार्यालयले बेरुजु निकाल्न थाल्यो । अर्थ मन्त्रालयको पछिल्लो परिपत्रले अब यस्तो खर्च गर्न नपाइने व्यवस्था गरेपछि हामीले साउन १ गतेदेखि लागु हुने गरी यो सुविधा बन्द गरेका हौँ,' प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत बरालले भने । बरालका अनुसार विपन्न नागरिकको स्वास्थ्य बीमामा दोहोरो सुविधा भएको भन्दै केन्द्रले रोक लगाएकाले उक्त सुविधासमेत विगतदेखि नै प्रभावित बनेको थियो भने अहिले विद्युत् महसुल अनुदान पूर्ण रूपमा रोकिएको हो । केन्द्र सरकारको यो कदमप्रति स्थानीय जनप्रतिनिधि र किसान प्रतिनिधिहरूले आपत्ति जनाएका छन् । कोशी प्रदेशसभा सदस्य तथा स्वयं माछापालक किसान गणेश उप्रेतीले सरकारको यो निर्णयलाई संविधान विरोधी र किसान विरोधीको संज्ञा दिएका छन् । नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई दिएको अधिकार र स्वायत्ततामाथि केन्द्रले हस्तक्षेप गरेको उनको आरोप छ । 'समयमा मल दिन नसक्ने सरकारले किसानले पाइरहेको थोरै राहत पनि खोस्नु राम्रो कुरा होइन । यसले कृषि उत्पादन घटाउने, बजारमा उपभोग्य वस्तुको मूल्य बढाउने र अन्ततः किसानको ढाड सेक्ने काम मात्र गर्छ,' उप्रेतीले भने । उनका अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो नीति, कार्यक्रम र बजेटबाट स्थानीय कृषकलाई दिने राहत अनुदानमा सिंहदरबारले रोक लगाउनु स्थानीय सरकारको अधिकार क्षेत्रमाथिको ठाडो अतिक्रमण हो । आकाशे पानीको भरमा खेती गर्नुपर्ने बाध्यता रहेको रतुवामाई, सुनवर्षी र रंगेलीका किसानहरूका लागि नगरपालिकाले दिने विद्युत् अनुदान ठूलो सहारा बनेको थियो । भूमिगत जलस्रोत (बोरिङ) मार्फत सिँचाइ गरी यहाँका किसानहरूले वर्षमा दुई बाली धानका साथै मकै र दाल उत्पादन गर्दै आएका थिए । विद्युत् महसुल नगरपालिकाले व्यहोरिदिँदा सिँचाइ लागत शून्यप्रायः हुन्थ्यो, जसले गर्दा किसानहरू हिउँदे खेतीतर्फ उत्साहित थिए । तर, अब विद्युत् महसुलको सम्पूर्ण भार किसान स्वयम्को काँधमा परेपछि उत्पादन लागत स्वात्तै बढ्नेछ । यसले गर्दा साना र मध्यम वर्गका किसानहरू कृषि कर्मबाटै विमुख हुने खतरा बढेको छ ।

-अनलाइन खबर डटकम

किसानले केराको उचित मूल्य पाए

भारतबाट केरा आउन रोक लगाइएपछि यहाँका किसानले उचित मूल्य पाएका छन् । सरकारले बाहिरबाट केरा आयात रोक लगाएसँगै किसान प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका हुन् । चितवन केरा उत्पादक सैका अध्यक्ष घननाथ महतोका अनुसार किसानले बारीबाटै प्रतिकोसा केराको रु छसम्म मूल्य पाएका छन् । "यो काँचो केराको मूल्य हो । गतवर्षको यही समयमा एउटाको केरा रु दुईदेखि रु तीनमा बिक्री गर्नुपर्ने बाध्यता थियो", उहाँले भन्नुभयो, "यस वर्ष बल्ल किसानले केराको उचित मूल्य पाएका छन् ।" गत असोजदेखि बाहिरबाट केरा भित्रन रोक लगाइएको जनाउँदै महतोले केरा आयात हुन छाडेपछि यसवर्ष जिल्लाका किसानले सात लाख बिरुवा थप गरेका उल्लेख गर्नुभयो । उहाँका अनुसार जिल्लामा तीन हजार बिघा जमिनमा केराखेती गरिएको छ । यसबाट वार्षिक ७० हजार मेट्रिकटन केरा उत्पादन हुन्छ । जिल्लामा मालभोग, जिनाइन, बिलियम हाइब्रिड जातका केरा लगाइँदै आइएको महतोले जानकारी दिनुभयो । उहाँका अनुसार जिल्लामा करिब ७०० किसानले व्यावसायिक रूपमा केराखेती गर्दै आएका छन् । मुख्य रूपमा कालिका र रत्ननगर नगरपालिकामा किसानले केरा लगाएका छन् । जिल्लाका अन्य पालिकामा केराखेती गरिन्छ । तीमध्ये अधिकांशले जग्गा भाडामा लिएर केराखेती गरिरहेका केरा उत्पादक सैले जनाएको छ । यहाँ उत्पादित केरा काठमाडौँ, पोखरा, दाङ, वीरगञ्ज, हेटौँडालगायत सहरमा जाने गर्दछ । फागुनदेखि वैशाखसम्म कम उत्पादन भए पनि अन्य मौसममा केरा उत्पादन बढी हुने सैले जनाएको छ । बिरुवा लगाएको १० महिनादेखि एक वर्षमा उत्पादन लिन सकिन्छ ।

-रासस

तुलसी रोपेर मनाइयो हरिशयनी एकादशी

पाल्पा, साउन ९/ आषाढ शुक्ल एकादशीका दिन शनिबार घरघरमा तुलसीको बिरुवा रोपिएको छ । प्रत्येक वर्ष आषाढ शुक्ल एकादशीका दिन मठमा तुलसीको बिरुवा रोप्ने परम्परा छ । एक महिनाअघि ज्येष्ठ शुक्ल एकादशीका दिन घरघरको तुलसी मठमा राखिएको दलका बिरुवा यस मठमा सारिएको हो ।

सनातन वैदिक परम्पराअनुसार तुलसीलाई विष्णुको प्रतीकका रूपमा मानिन्छ । आषाढ शुक्ल एकादशीदेखि कार्तिक शुक्ल एकादशीसम्म चार महिना भगवान् विष्णु क्षीरसागरमा शयन गर्ने भएकाले यस दिनलाई हरिशयनी एकादशी भनिएको संस्कृतिविद्हरूको भनाइ छ । भगवान् विष्णु शयन गर्नुहुने चार महिनालाई चतुर्मासा पनि भनिन्छ । वैज्ञानिक रूपमा पनि बढी अक्सिजन पाइने प्रमाणित भएको तुलसी विभिन्न रोगका लागि औषधिका रूपमा समेत प्रयोग गरिन्छ । तुलसीको मठ भएका स्थानमा रोग सार्ने विषालु प्रकारका कीटाणु नआउने विश्वाससमेत गरिन्छ । वास्तु दोष भएका स्थानमा तुलसीको मठ राख्नाले सकारात्मक फल प्राप्त हुने मान्यता छ । चार महिनासम्म विधिपूर्वक पूजा आराधना गरिएको तुलसीलाई कार्तिक शुक्ल एकादशी अर्थात् हरिबोधिनी एकादशीका दिन दामोदरसँग विवाह गरिदिने वैदिक विधि छ । प्रत्येक हिन्दू समुदायका घर आँगन तथा मठमा रोपिने तुलसीको बिरुवालाई आगामी चार महिनासम्म नित्यपूजा गरी हरिबोधनी एकादशीका दिन साङ्ग गर्ने शास्त्रीय परम्परा रहेको छ । एकादशीका दिन विशेष गरी चामलबाट बनेका परिकार नखाने रोटी, ढिँडो लगायत फलाहार गर्ने गरिन्छ । हरिबोधनी एकादशीका दिन भगवान् विष्णु जाग्नु हुने शास्त्रीय मान्यता छ । वैज्ञानिक रुपमा पनि तुलसीबाट धेरै अक्सिजन पाइने तथ्य प्रमाणित भएको छ । तुलसीलाई आयुर्वेदिक दृष्टिले औषधिका रुपमा समेत उपयोग गरिन्छ । सामान्य घाँटी दुखेको निको बनाउनेदेखि रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता बढाउनेसम्ममा तुलसी उपयोगी मानिन्छ । तुलसी आफैमा सर्वगुणी भएकाले यसको संरक्षण आवश्यक छ । अर्कोतिर, यसको साइनो स्वास्थ्यसँग जोडिएकाले सफा र सहज ठाउँमा हुनुपर्छ । घरको आँगनमा तुलसी रोप्दा त्यसको प्रयोगमा त सहज हुन्छ नै घरको वातावरण राम्रो बनाउँछ । तुलसीको एक/दुई पात नियमित रुपमा सेवन गर्दा रोगसँग लड्ने क्षमता बढ्छ । चिसोका कारण ज्वरोले सताएको बेला तुलसीको पातमा अदुवाको केही टुक्रा मिसाएर उमाल्नुपर्छ । त्यसलाई सेवन गर्दा रुघा ज्वरो ठिक हुन्छ । तुलसीसँग जोडिएका यस्ता थुप्रै उपचार विधिहरू छन् ।

कालीगण्डकी तटमा...

...सोहीस्थानमा अहिले मानवसेवा आश्रमको भवन पनि निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ । केही दशकअघिसम्म निरयघाटमा हरिबोधनी एकादशी पर्वमा ठूलो मेला लाग्ने गरेकामा अहिले उक्त मेला लोप भइसकेको छ । नगरपालिकासहित सरोकार भएका निकायको साझा प्रयासमा सो ठाउँको महिमालाई पुन:जागृत गर्न पहल अगाडि बढेको हो । निरयघाटमा लक्ष्मीनारायण, जङ्गेश्वर महादेव मन्दिर, विभिन्न आश्रमलगायत धार्मिक महत्वका स्थल छन् । हरिशयनी एकादशीमा तुलसी रोपण तय गरिएपछि निरयघाटमा बिहानैदेखि भक्तालुहरूको चहलपहल बढेको थियो ।

कालीगण्डकी स्नानका लागि पनि भक्तजन यहाँ जाने परम्परा छ । भजनकीर्तनसहिस उल्लासमय वातावरणमा एकसाथ आठ सय मठमा तुलसी रोपण गरिएको थियो । हिन्दूधर्मअनुसार तुलसीलाई भगवान् विष्णुको प्रियस्वरूप तथा पवित्रताको प्रतीक मानिन्छ । घर आँगनदेखि मन्दिरसम्म तुलसी रोप्ने परम्पराले आध्यात्मिक शान्ति, धार्मिक आस्था र वातावरण संरक्षणको सन्देश दिने गरेको छ । हरिशयनी एकादशीदेखि चातुर्मास प्रारम्भ हुने भएकाले यस अवधिमा तुलसी रोपण, पूजाआराधना र संरक्षण गरेमा पुण्य प्राप्त हुने धार्मिक विश्वास रहिआएको छ । ***-रासस***

लुम्बिनी मेडिकलमा धमाधम...

...उनले निकालिने कर्मचारी मध्ये आफुँ १६ औं नम्वरमा रहेको बताए । तानसेन नगरपालिका-७ का वडा अध्यक्ष प्रदीप खनालले लामो समयदेखि कार्यरत कर्मचारीलाई कुनै स्पष्ट प्रक्रिया, मानवीय व्यवहार वा कानुनी आधारबिना कामबाट हटाइएको विषय गम्भीर र आपत्तिजनक भएको बताए ।

“यस्तो निर्णयले कर्मचारीको मनोबल मात्र होइन, उनीहरूको जीविकोपार्जनमा समेत प्रत्यक्ष असर पर्छ । व्यवस्थापनले संवाद, पारदर्शिता र न्यायपूर्ण प्रक्रियामार्फत समस्या समाधान गर्नुपर्छ,” खनालले भने । यता लुम्बिनी मेडिकल कलेजका प्रबन्ध निर्देशक डा. बलभद्र अधिकारीले भने कर्मचारी कटौती कानुनी प्रक्रिया र सम्झौताअनुसार गरिएको दाबी गरेका छन् । उनका अनुसार सरकारले स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम हटाएपछि संस्थामा कर्मचारीको आवश्यकता घटेकाले केही कर्मचारी हटाइएको हो । “यो सामान्य व्यवस्थापकीय प्रक्रिया हो । सरकारले पनि आर्थिक मितव्ययिताका लागि कर्मचारी कटौती गरिरहेको छ । हामी निजी संस्था भएकाले वर्तमान आर्थिक चुनौती व्यवस्थापन गर्न सीमित संख्यामा कर्मचारी कटौती गरेका हौं,” अधिकारीले भने । यद्यपि, कर्मचारी पक्षले भने व्यवस्थापनको दाबी अस्वीकार गर्दै श्रम ऐनले तोकेको प्रक्रिया पालना नगरी गरिएको निष्कासन गैरकानुनी भएको बताएको छ ।

कर्मचारी हटाउने प्रक्रियाबारे सत्यतथ्य छानबिन गरी श्रमिकको अधिकार सुनिश्चित गर्न सम्बन्धित निकायले ध्यान दिनुपर्ने आवाज समेत उठ्न थालेको छ । पुराना सेयर होल्डर बाहिरिएपछि नयाँ व्यवस्थापन पक्षले धामाधम पुराना कर्मचारी निकाल्न थालेपछि सर्वत्र आवाज उठ्न थालेको हो ।

खेलकुद समाचार

नेपाल लगातार तेस्रो खेलमा पराजित

काठमाडौं, साउन ९/काभा पुरुष भलिबल च्याम्पियनसिपमा नेपाल लगातार तेस्रो खेलमा पराजित भएको छ । शुक्रबार आयोजक टोली पाकिस्तानसँग नेपाल ३-० को सोझो सेटमा पराजित भयो ।

पाकिस्तानले नेपाललाई २५-१४, २५-१८ र २५-१० ले हराएको हो । पाकिस्तानले यसअघि पनि आफ्नो दुई खेल ३-० को सोझो सेटमा नै जितेको थियो । नेपाल भने श्रीलंका र काजकिस्तानसँग पराजित भएको थियो । अब नेपालले बङ्गलादेश र उज्वेकिस्तानसँग खेल्नेछ । शीर्ष-४ मा रहँदै सेमिफाइनल पुग्न नेपालले बाँकी दुई खेलमा जीत निकाल्नुपर्नेछ । अब बाँकी रहेका दुवै खेलमा उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्दै जित निकाल्नु नेपालका लागि अनिवार्य बनेको छ। खेलाडीहरूले आक्रमण र रक्षात्मक दुवै पक्षमा सुधार गर्नुपर्ने देखिएको छ । यस हारसँगै नेपालको सेमिफाइनल यात्रा थप कठिन बनेको छ । लगातार तीन खेलमा पराजित भएपछि टोलीमाथि दबाब बढेको छ । प्रतियोगितामा नेपालसहित आयोजक पाकिस्तान, काजकिस्तान, श्रीलंका, बङ्गलादेश र उज्वेकिस्तान गरि ६ टोली छन् । सबैले एकअर्कासँग खेलेपछि शीर्ष ४ मा रहने टोलीले सेमिफाइनल खेल्नेछन् ।

वर्गिकृत डिस्प्ले

१X५ साइजमा मात्र

वर्गिकृत डस्प्लेमा विज्ञापन दिनुहोस् व्यवसाय बढाउनुहोस् ।

सम्पर्कः ०७५-५२०६०१

अर्थ/कर्पोरेट समाचार

ट्राफिक प्रहरीद्वारा एक करोड ५० लाख भन्दाबढी राजश्व सङ्कलन

दाङ, साउन ९ / ट्राफिक प्रहरी कार्यालय दाङले वितेको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा ट्राफिक नियम पालना नगर्ने १४ हजारबढी सवारी साधनलाई कारवाही गरेको छ । एक वर्षका अवधिमा १४ हजार ५६३ वटा सवारी साधनलाई कारवाही गर्दा एक करोड ५२ लाख ६० हजार, ५०० रुपैया राजस्व सङ्कलन गरेको कार्यालयका प्रमुख प्रहरी निरीक्षक केशव खड्काले जानकारी दिए । उनका अनुसार सबैभन्दा बढी नियम पालना नगर्नेमा मोटरसाइकल चालक रहेका छन् । सो अवधीमा छ हजारभन्दा बढी मोटरसाइकल चालकलाई कारवाही गरिएको छ । जिल्लामा वितेको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३मा ३४७ सवारी दुर्घटना हुँदा ७२ जनाको अकाल मै ज्यान गएको छ । ज्यान जानेमा ५० पुरुष, १९ महिला र तीन बालबालिका रहेको ट्राफिक प्रहरी कार्यालय दाङले जनाएको छ । ती दुर्घटनामा ६६१ सवारी साधन छन् ।- ***रासस***

दुई नामथर, जन्ममिति फरक परेता पनि व्यक्ति एउटै भएको सूचना

सर्वसाधारणमा यो सूचना सूचित गरिन्छ की पाल्पा जिल्ला तानसेन नगरपालिका वडा नं. ६ निवासी भारतिय भू.पू. सैनिक नं. ५४४८२७३ का हवलदार प्रेम बहादुर थापा (ना.प्र. मा प्रेम बहादुर सारु) को श्रीमती कमला देवीको नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रमा कमला देवी सारु थापा,जन्म मिति २०१९/१२/२५ (सन् १९६३ अप्रिल ७) र निज पतिको अभिलेख सिटरोलमा नाम कमला देवी, जन्म मिति सन् १९६४ फेब्रुअरी १३ (वि.स.२०२०/११/१) उल्लेख भएको र निजको पतिको भारतीय पेन्सन अभिलेखमा फरक-फरक नामथर, जन्ममिति भएतापनि उपरोक्त व्यक्ति एउटै हो भनि प्रमाणहरुबाट देखिन आएकाले सोही व्यहोरा सर्वसाधारण सबैमा सूचित गरिन्छ ।

मनको आवाज............

'नाम पनि यूनिक, काम पनि यूनिक'

यूनिक एफ.एम. ९४.२ मेगाहर्ज

विज्ञापनको लागि सम्पर्क :
यूनिक शोसियल कम्यूनिकेशन प्रा.लि.
तानसेन, पाल्पा
०७५-५२१४६४, ५२१४६६
E-mail
news.uniquefm@gmail.com
www.uniquefm942.com

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shittalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

कैलाशनगर मिडिया प्रा.लि.द्वारा प्रकाशित, कार्यालय:कैलाशनगर-५,तानसेन,पाल्पा,फोन:०७५-५२०६०१,E-mail:njdnews@gmail.com पा.जि.हु.द.नं. ५/२०७८/०७९, पा.जि.प्र.का.द.नं. १९/०५१/०५२ प्रबन्धक : इन्द्रा भट्टराई, सम्पादकः रामचन्द्र रायमाझी, प्रधान सम्पादकः जगदीशप्रसाद भट्टराई